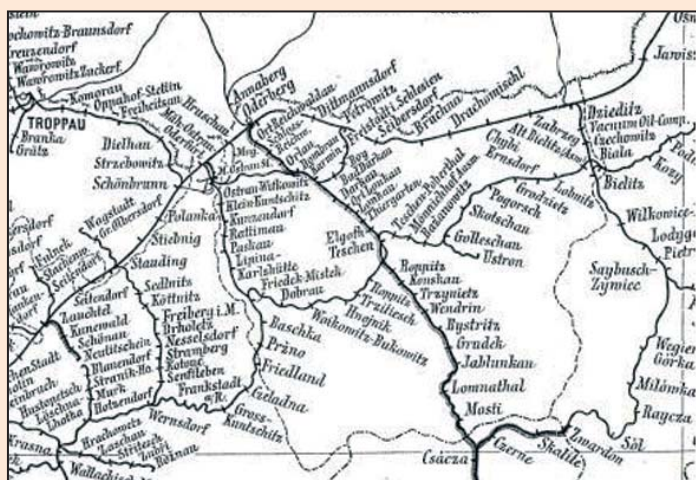

Plebiscitní celistvosti s razítky vlakových pošt (I)

Těšínské Slezsko bylo pro-
trkáno hustou železniční sítí.
Procházely jím, řečeno dnešní
terminologií, železnice „západ
– východ“, „i“, „sever – jih“.
Významnými železničními
uzly byly Bohumín, Petrovice
u Frýštátu a Těšín.

Celistvosti s razítky vlakových
pošt patří ke sběratelsky oblíben-
ným, zvláště ty, kde je nějakým
způsobem uvedeno místo (želez-
niční stanice) podání zásilky.
Tento údaj slouží k ještě lepší
identifikaci zásilky.

V „Monografii českosloven-
ských známek“, díl 5 [1] jsou

v tabulce 8. 4. 4. na straně 243
uvedena všechna tehdy zdoku-
mentovaná razítka vlakových
pošt včetně předplebiscitního
období. Po vydání „Monogra-
fie“, díl 5 vyšla v Polsku důleži-
tá publikace [2], která autorům
umožnila doplnit dosud získa-
né údaje. V této studii chceme
navázat na seriál O. Tovačov-
ského a spoluautorů „Plebiscitní
razítka“, publikovaný
v časopise Merkur Revue a stej-
ným způsobem představí autorům
známá razítka vlakových pošt se
zaměřením právě na únor – září
1920.

Trať Vídeň – Krakov 1,2 * Krakov – Vídeň 1,2

Na Těšínsku (ze směru od Krakova) procházela trať těmi-
to stanicemi: Petrovice ve Slezsku, Dětmárovice, Bohumín-
severní nádraží, Hrušov. Petrovice ve Sl. a Dětmárovice ležely
v oblasti polského vlivu, mohly se tedy
teoreticky vyskytnout z těchto stanic
i celistvosti s polskými známkami.

Dosud byl doložen pouze zlomek razí-
tka na známce Hradčany bez přetisku
s datem 10. II. 20. Otisk razítka nemáme
bohužel k dispozici. Dokládáme pouze rekon-
strukci razítka z roku 1914 (obr. 1).

obr. 1

Trať Bilsko – Hulín 73 * Hulín – Bilsko 73

Na Těšínsku (ze směru od Bilska) procházela trať těmito stanice-
mi: Těšín, Ropice severní nádraží, Třítěž, Hnojník, Vojkovice, Dobrá,
Frýdek-Místek, Baška, Pržno. Nádraží v Těšíně bylo v oblasti polské-
ho vlivu.

Je doloženo dvouřádkové razítko FAHRENDES POSTAMT BIE-
LITZ-HULLEIN No 73 a to na korespondenčním lístku z polské
Wisly dne 11.6.1920 do Těšína. (obr. 2). Celistvost je vyobrazena
v „Monografii“, díl 5. Majitelem je zahraniční sběratel. Rekonstrukce
razítka je na obr. 2a.

obr. 2

obr. 2a

Jednokruhové razítko F.P.A. Bielitz - Hullein No 73 existuje ve dvou
provedeních s rozdílnou velikostí písma a dalšími odchylkami. Tuto
skutečnost „Monografie“, díl 16/II [3] neuvádí, uvádí ji však [2].

- Velikost písmen 4mm, průměr razítka 26mm, používáno ještě
v roce 1919, viz rekonstrukci razítka na obr. 3.

- Velikost písmen 3mm, průměr razítka rovněž 26mm, používáno
i v roce 1920, viz rekonstrukci razítka na obr. 3a.

Razítko dle obr. 3 se nachází na celistvostech a výstřizích z předple-
biscitního období, razítko
dle obr. 3a je doloženo na
vzorku bez ceny s datem
2. 6. 20 (obr. 4), na dopi-
se s datem 5. 5. 20 a na
dopise s datem 12. 4. 20.
Ve všech případech ne-
leze určit místo podání.

obr. 3

obr. 3a

obr. 4

Trať Bilsko – Kojetín 74 * Kojetín – Bilsko 74

Tať procházela na Těšínsku stejnými stanicemi jako trať Bilsko -
Hulín. Původní rakouská razítka, která jsou doložena na celistvostech
z roku 1919, se již v roce
1920 nevyskytují, a proto
je v tomto přehledu neu-
vádíme. Pro srovnávací
účely předkládáme pouze
rekonstrukci razítek obou
směrů (obr. 5 a obr. 5a).

obr. 5

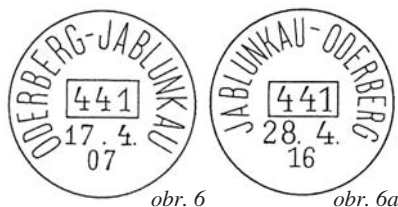
obr. 5a

Trať Jablunkov – Bohumín 441 * Bohumín – Jablunkov 441

Tato trať, která byla součástí strategické železnice Bohumín – Koši-
ce, procházela na Těšínsku těmito stanicemi: Bohumín, Rychvald-zá-
mek, Rychvald-město, Orlová, Dombrová, Karviná, Darkov, Louky
zastávka, Louky, Podobora (Tiergarten), Zpupná Lhota/Lhota u Těšína
(Ellgoth), Těšín, Ropice zastávka, Koňská, Třinec, Vendryně, Bystřice,

Hrádek (Grudek), Jablunkov. Další dvě zastávky již byly součástí trati Bohumín – Košice: Údolí Lomné, Mosty. Úsek od Podobory po Jablunkov byl v polském vlivu.

Existují zde dva typy razítek rozdílného průměru 28 mm a 31mm. Rekonstrukce razítek je na obr. 6 a obr. 6a.

obr. 6

obr. 6a

Na obr. 7 vidíme dopis malého formátu bez zpáteční adresy, neznámého místa podání, adresovaný do Šternberka, frankovaný známkami SO 1920 5h zoubkovaná a 25h stříhaná, razítko VLP JABLUNKAU – ODERBERG 441 má průměr 31mm a datum 26. 6. 20. Tarif odpovídá, poštovné 30h je za dopis do 20g ve III. tarifním období. Razítko ODERBERG – JABLUNKAU 441 o průměru 28 mm je doloženo na pohlednici odeslané z Rychvaldu do Poruby. Pohled je frankovaný známkou SO 1920 20h modrozelenou a razítko nese datum 15. 7. 20 (obr. 7a).

obr. 7

obr. 7a

Trať Břeclava – Bohumín 572 * Bohumín – Břeclava 573

Na Těšínsku probíhala trať těmito stanicemi: Hrušov, Bohumín.

Dosud je zjištěna u VLP 572 pouze samostatná známka 30h Hradčany s datem 14. VII. 20. Otisk razítka nemáme k dispozici.

Nedávno se objevil nový doklad, a to expresně zasláný dopis do Vídně, podaný do vlaku vlakové pošty dne 8. VII. 20 v některé ze stanic Ostravy. Celistvost je frankována hradčanskými známkami (2x30h zoubkovaná a 50h nezoubkovaná) a je vyobrazena v MR 2/2007 na str. 20. Razítko VLP 573 má rozlišovací písmeno „a“.

Trať Těšín – Kojetín 600 * Kojetín – Těšín 600

Těšín – Kojetín 776

Trať probíhala na Těšínsku (ze směru Těšín) těmito stanicemi: Těšín, Ropice severní nádraží, Třitěž, Hnojník, Vojkovice, Dobrá, Frýdek-Místek, Baška, Pržno. Těšín ležel v oblasti polského vlivu.

Jsou k dispozici tyto dokumenty:

- Korespondenční lístek Hradčany 15h, dofrankovaný trojicí známek s přetiskem SO 1920 5h zoubkovaná, 20h a 30h nezoubkovaná na tarif 70h, který však nebyl nutný, neboť do Graz (Rakousko) bylo dostačující poštovné za dopisnici 50h. Datum razítka vlakové pošty TĚŠÍN - KOJETÍN 600 je 11. IX. 20 (obr. 8).

obr. 9

obr. 9a

obr. 8

- Z obráceného směru KOJETÍN – TĚŠÍN 600 máme k dispozici pouze smyté plebiscitní známky s daty 24. V. 20 a 9. VI. 20. I tyto známky jsou hledané (obr. 9, 9a).

- Firemní dopis, odeslaný z Pržna 17. VIII. 20 (?) do Vídně, frankovaný známkou SO 1920 30h, razítko vlakové pošty TĚŠÍN – KOJETÍN 776, kód dle „Monografie“ č. 46. Tarif do Rakouska byl v této době již 125h a není jasné, proč nebyla celistvost zatížena trestným portem. (obr. 10).

- Obyčejný dopis odeslaný již v poblebiscitním období dne 3. IX. 20 do Frýdku a frankovaný na předepsaný tarif 60h smíšenou frankaturou 3x5h, 10h a 20h Hradčany bez přetisku spolu s plebiscitními známkami 5h a 10h Hradčany s přetiskem SO 1920 (obr. 11).

Není obvyklé prozrazovat původní majitele celistvostí, ale u velmi vzácných se to sluší. Majitelem této a některých dalších unikátních plebiscitních celistvostí s razítky vlakových pošt byl bankovní úředník p. Alois Bleša, citovaný v seriálu p. Tovačovského. Jeho rukopis se pozná podle charakteristického písma poznámek, které nikdo z celistvostí neodstranil.

obr. 10

obr. 11

Jan Kypast, Svatopluk Petr (pokračování příště)